

FTAMP 06.71.03
ЭОЖ 338.45

DOI 10.47649/vau.2021.v61.i2.06

С.Б.Альдешова^{1*} , Г.Т.Ахметова¹ , М.Т.Баймуханова¹ , А. Кулбатыров² ¹Х.Досмухамедов атындағы Атырау университеті КеАҚ,²Алматы технологиялық университеті

Атырау қ., 060011, Қазақстан Республикасы

Алматы қ., 050012, Қазақстан Республикасы

*e-mail: S.aldehova@asu.edu.kz

КӘСІПОРЫННЫҢ МҮЛІКТІК КЕШЕНДЕРІН ЖАҢҒЫРТУ ЖӘНЕ ДАМУ ЖОЛДАРЫ

Ең алдымен стратегиялық инвестициялық жобалар қаржыландыру көздерінің құрамын, сонымен қатар анықтайтын қаржылық қолдауды қамтиды. Себебі мүліктік қатынас бойынша қаржыландыру көздерінің негізгі бөлігі жүретіні бәрімізге белгілі. Қаржыландыру көздеріне меншікке жататын қаржылар, берешек қаржылар және тартылған қаражаттар жатады.

Инвестициялық қоржын меншікті бағдарламасы болып табылатын трансформациялаудың едәуір бөлігі. Іріктелген салымдық жобалардың жиынтығын осы мекемеде жүзеге асыруға негізделеді. Әрі қарай оңтайлы инвестициялық қоржынның түсінігін қарастыруға болады. Жалпы оңтайлы инвестициялық қоржын деп инвестициялық жобалардың жиынтығын айтуға болады. Ол инвестициядан пайданы қамтамасыз ететін тиімді құрал.

Мүліктік қайта құрылымдау жүзеге асырылады инвестициялық жобаларды іске асыру арқылы. Олардың әрқайсысы белгілі бір инвестиция көлемімен сипатталады. Инвестициялар дегеніміз - жобаларды жүзеге асыруға салынған қаражат және басқа да капитал.

Мақаланы жазу барысында операциялық мүліктік кешендердің құрылымдық, технологиялық және ұйымдастырушылық өзгерістері бойынша шаралар кешенін және инвестициялық жобаларды іске асырудың ұзақ мерзімді жоспарын ұсынатын мүліктік қайта құрылымдау бағдарламасы ұсынылды. Мекеменің экономикалық өсу стратегиясына сәйкестелетін және жаңа сапалы жағдайға әкелетін операциялық мүліктік кешенді (ОМК) өзгерту жөніндегі мақсатты үдерістерменшікті трансформациялау болып табылады.

Негізгі сөздер: меншікті трансформациялау, инвестициялық актив, инвестициялық стратегия, моножоба, мультижоба.

Кіріспе

Зерттеу мақсаты кез келген кәсіпорынның экономикалық дамуы стратегиялық қайта құру саясатына негізделетінін ашып көрсету. Маңызды орынды өндіріс пен технология, басқару мен еңбек, қаржы мен инвестициялар (салымдар) саласында алады. Кешенді компанияның экономикалық өсу стратегиясына сәйкес келсе, жаңа сапалы жағдайға әкелсе, онда операциялық мүліктік кешенді (ОМК) өзгерту жөніндегі мақсатты процесті меншікті трансформациялау деп атайды.

Меншікті қайта құрылымдау кәсіпорында:

- 1) көрсеткіштерде көрсетіледі: ең алдымен өндірістік қуат, мүліктің құны және мүлікті пайдалануға байланысты пайдалануға беруге арналған шығындар;
- 2) туындатады өндірістік-экономикалық әлеуетінің өзгеруін кәсіпорындардың;
- 3) мүліктік қатынастардың бір мезгілде өзгерістер жүйесіндегі, сондай-ақ құрылымдағы мекемелер мен ұйымдардың өндірістік, ұйымдық өзгерістермен көрінеді [1].

Эксперименттік нәтижелер және талқылау

Меншікті қайта құруларға инвестициялар нақты инвестициялармен байланысты болып келеді. Яғни жаңа өндірістерді қалыптастыру керек. Сондай-ақ жұмыс істеп тұрған

өндірістерді техникалық қайта жарақтандырады. Мұның бәрі қайта құрылымдауға алып келетін нақты активтерге капитал құраушы инвестициялармен байланысты.

Салымдық активтерге инвестицияланған жылжымайтын мүлік объектілері жатады. Мүліктің объектісі салымдық актив болып табылады. Мақсатты пайдалану үшін көп уақыт мерзімін қажет етеді. Салымдық активтерге келесілер жатады: ұзақ мерзімге пайдаланылатын жылжымайтын мүліктер, мүліктік кешендер, сатып алынатын, салынатын баламалы активтер. Бұған көп шығындар мен уақытты талап етеледі. Осы салымдық мүлікті сатып алуға (салуға) бағытталатын кредиттердің немесе қарыздардың құны болады. Ол кіреді осы ұзақ мерзімді мүліктің құнына.

Көп жағдайда қайта салымдауды айтуға болады. Бұл мекеменің меншігіне қайта инвестицияланған нақты салымдар. Яғни амортизация мен пайдадан тұратын бос иелігіндегі қаржыларды өндірісті дамытуға кері бағыттау. Бүгінгі таңда пайдалануға жатпайтын бос қаржылар инвестициялық жобаларды қаржыландырудың негізгі көзі екені белгілі.

Нақты салымдардың көп бөлігі тараптардың қарыздары немесе салымдық қаражаттар түрінде мүмкін емес тартылуы.

Мүліктік кешендерді, яғни техника парктерін қайта құрылымдау мүліктік реформалардың негізгі нәтижесі. Қарапайым, кеңейтілген, инновациялық, аралас жабдықтар паркін жаңартудың төрт түріне жатады.

Қарапайым ережеге сәйкес тозған жабдықты немесе толығымен тозған жабдықты ауыстыру ұсынылады. Яғни жаңа немесе ұқсас болады. Бұл ретте өндірістік қуат бұрынғы деңгейде қалады. Немесе төмендетілуі күтіледі. Жабдықтар паркінің үлгілік құрамы жаңа үлгілердің тоқтатылған шығарылымның орнына келуімен де өзгермейді.

Қарапайым жаңғырту ауқымды қайта құрылымдауды тадап етеді. Бұл ретте парктің жабдығы өндірістік қуаттардың өсуіне сәйкес келетін жаңа бірыңғай жабдықты енгізу есебінен кеңейтіледі. Кәсіпорын өндірісінің кеңеюімен қосымша алаңдар салынады. Жылжымайтын мүлікті жалға беруді ұйымдастыру қосымша мүмкін болатыны ықтимал.

Ескірген жабдықты инновациялық технологияларды инновациялық жөндеу қолдануға болады. Бұл ретте прогрессивті және заманауи жабдықтармен алмастыруды ұсынады. Техника паркінің үлгілік құрамы өзгеріске ұшырайды. Инновациялық жаңғырту ықпал етеді: еңбек өнімділігінің өсуіне. Сонымен қатар материалдық және энергетикалық ресурстарды үнемдеуге, өнім сапасын арттыруға. Инновациялық нұсқада осы деңгейде қалады: өндірістік қуаттылықтардың өзгеруі және оларға қызмет көрсету.

Интеграцияланған жаңғырту жабдығы паркінің әртүрлі бөліктері үшін ұсынылады: қарапайым, кеңейтілген және инновациялық жаңғыртулардың өзара үйлесімділігі. Олар үшін жаңғыртудың қолайлы түрі таңдалады.

Өндірістік қуат негізгі қорларды жаңғырту нәтижесінде өзгереді. Ол сандық (ассортиментті өзгертпестен) және сапалық (өнім ассортиментін өзгертумен) болуы мүмкін. Бұл жабдықтар паркінің құрамын толық немесе жеке өзгертуге әкеледі. Себебі ескі, талап етілмеген жаңа өнімді жасау үшін. Бұл ретте жаңартылады парктің үлгілік құрамы. Ал өзгереді өндірістік қуаттар сандық емес, сапалық жағынан.

Қарастырылып отырған кезеңдегі екі тәуелсіз процесс жаңғырту және істен шығу. Негізгі құралдарының кезеңдік құнындабұл процестердің динамикасы көрінеді. Жаңарту кезінде біз жоғары кадамды, ал істен шыққанда төмен кадамды қадағалаймыз.

Көбінесе инвестициялық жобаларды әзірлеу сапасына, олардың тиімділігін бағалауға, бағдарлама бойынша жұмыстарды таңдаудың дұрыстығы мен негізділігіне, жобаны іске асыру жоспарына байланысты болады: кәсіпорынның материалдық-техникалық базасын дамыту мен қайта құрудың сәттілігі [2].

Бірнеше бағдарларда тозған себебінен дами алады ұйымдық шеңберіндегі операциялану болып табылатын мүліктер жиынтығы. Оларға бағыныштылардың стратегиялық көзқарасы негізінде қол жеткізіледі: кәсіпорынның жалпы мақсаты ретінде осы бағыттардың келісімділігі. Болашақта оның нәтижелері көрсетіледі. Кәсіпорын өндірісіндегі бүлінуі есебінен жабылмайдықысқа мерзімді диспропорцияның. Салымдық жобалармен жүргізіледіменшікті қайта құру. Салымдық стратегияның бір түріне жатадыменшіктелетін қайта құрылымдау стратегиясы. Мүліктік кешендерді дамытушылық пен кері құру жөніндегі салымдық жобалардың бүкіл жиынтығы үшін бірізді вектор болып табылады: трансформациялау стратегиясының меншікті түрі.

Функционалды стратегиялардың бірі ретінде қарастырылады меншікті трансформациялау стратегиясы. Оның мазмұны анықталады мекемелер мен ұйымдардыңтұтас корпоративтік стратегиясымен кәсіпорынның салымдық ұзақ мерзімді жоспарының құрамдас бөлігі ретінде. Белгілерге ие және оның функциялары мен мақсаттарына сәйкестілігі корпоративтік стратегияға қатысты салымдық жоспар. Корпоративтік стратегиямен байланысты болса тікелей инвестициялық стратегия, онда көлденең функционалды жоспарлаумен байланысты: қаржылай, өндірістей, тауарлай, маркетингтеу, бағалау, технологиялау ерекшеліктері, инновациялды, кадрлау әлеуеті, әлеуметтеу және т.б.

Мекеменің салымдық қызметтің мақсаттары айқындаушы бірізділігін қамтамасыз ететінсалымдық жоспарлау келесі өзара байланысты процестерді біріктіреді:

- 1) тартылған инвестицияларды ұйымдастыру, инвестициялау көздерін таңдау;
- 2) кәсіпорынды дамыту үшін экономикалы, технологиялы, инновациялы, әлеуметтеу, экологиялы және басқа да міндеттерді шешімдер үшін жобалар жиынтығын қалыптастыру, яғниинвестициялық жобалау;
- 3) мерзімдері мен бағыттары бойынша қалыптастыруинвестициялық бюджетті;
- 4) инвестициялық портфельді қалыптастыруға алып келетін жобаларды біріздендіру болып табылады;
- 5) инвестициялық стратегияны практикалық іске асыру инвестициялық бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру жолымен [3].

Инвестициялық қызметтің белгілі бір сегментін қамтиды меншікті трансформациялаудың стратегиясы. Оның бағыты аясында жоғарыда аталған барлық процестерді қамтиды.

Кең таралған мақсаттары инвестициялық стратегияны қалыптастыру мен іске асырудың:

- 1) инвестициялық қызметті қаржыландыруда меншікті, қарыз және тартылған капиталды кешенді пайдалану оңтайлы құрылымды қалыптастыру үшін;
- 2) Тиімді ресурс үнемдейтін технологияларды пайдалана отырып,өнімнің сапасын арттыруға және өзіндік құнын төмендетуге бағытталу. Өндірісті дамыту жаңа технологиялар негізінде;
- 3) акциялар шығаруды ұйымдастыру;
- 4) кәсіпорынның қаржылық жағдайын нығайту болып табылады, сонымен қатар теңгерімнің қанағаттанарлық құрылымына қол жеткізу;
- 5) өндіріс көлемін ұлғайту, ассортиментін кеңейтуді қарастыру;
- 6) экологиялық таза өнімдерді енгізу.

Жоғарыда аталған ерекшеліктерді ескерген дұрыс. Мақсаттар меншікті өзгерту стратегиясын қалыптастыру үшін маңызды ролге ие.

Келесі бөліктерден тұрады қайта құрылымдау қасиеттері бар стратегияны қалыптастыру моделі:

1) стратегиялық алғышарттарға кешенді талдау жасау мүлiктiк қайта құрылымдауға алып келетiн;

2) меншiгiндегi мүлiктi трансформациялау жоспарының тұжырымдамалық сипаттамасы;

3) мүлki меншiгiндегi трансформациялаудың ұзақ мерзiмдiк бағдарламасы.

Жалпылама талдау келесi бағдарлар бойынша стратегиялық алғышарттарға жүргiзiледi:

1) Қаржылық жағдайды талдау;

2) талдау мүлiктiң жай-күйiн;

3) банктiң жай-күйiн талдау жобалық пайымдауларының;

4) талдау кәсiпорынның салымдарды тарту тартымдылығын [4].

Стратегиялық алғышарттарды кешендi талдауда меншiктi трансформациялау стратегиясының тұжырымдамасы әзiрленетiн болады. Негiзiнде екi негiзгi бөлiктен: үстем стратегия мен стратегияны iске асыру тетiгiнен тұратын.

Басым стратегия стратегияны әзiрлеудегi негiзгi мақсатты көрсетедi және қалған мақсаттарға ие. Трансформацияның басым қасиетiнен стратегиялардың келесi түрлерi ажыратылды [5]:

1. мүлiктiк кешендердi дамытудың инновациялық сипаты бар стратегия. Бұл стратегия жоғары технологиялық өндiрiс кәсiпорындарына тән. Компанияның алдыңғы қатарлы өндiрiстiк технологияларды енгiзуге жағдай жасайтын инновациялардағы көшбасшылығы бұл стратегияның басты ерекшелiгi.

2. өндiрiстiк базаның жоғары икемдiлiгiн қамтамасыз ету стратегиясы. Тез бейiмделетiн техникалық базаны құруда көрiнедi бұл стратегия алдыңғы қатарда өнiм түрлерiн өзгерту үшiн.

Жабдық паркi жабдықталған автоматтандырудың жоғары деңгейлi технологиялық машиналарымен.

3. қол жеткiзу стратегиясы мүлiктiк кешендердiң теңгерiмiне. Кәсiпорынның мүлiктiк кешендерiнiң құрылымдық балансы сәйкестiк деңгейiнiң жоғары деңгейiн бiлдiредi, оны қалыптастырудың әртүрлi салаларындағы. Сәйкестiктiң үш түрiн ажыратуға болады мүлiктiк кешеннiң қасиеттерiн талдаудан: меншiк объектiлерi арасында, мүлiктiк кешен мен оның бөлiктерiнiң функциялары арасында және кешеннiң қалыптасу процесi мен жағдайын сипаттайтын көрсеткiштер арасында. Iштей немесе сырттай деп бөлiнетiн пайда болу аймағынан тәуелдi. Өзара әрекеттесетiн аралығында орнатылады сырттай жағынан кешен мүлiктiк жататын жиынтықты мен басқа жүйелер. Ол орнатылады iшкi мүлiк кешенiнiң элементтерi арасында.

4. ұтымдылықты құрылымды ұзақ мерзiмдi жоспарлау. Бұл келесi кәсiпорындарға тән: стратегия прогрессивтi жағдайдалы экономикадағы және қаражаты шектеулi. Олар тырысады өндiрiстiк ағындардың қысқа бағыттарын пайдалануға. Мүлiктiк кешендердiң құрамындағы барлық артық заттарды алып тастайды. Қажеттi мүлiктi сатып алуға жiберiледi шығарылған мүлiктi сатудан түскен кiрiстер.

5. пайдаланудағы үнемдеу стратегиясы. Ол жылжымайтын мүлiкпен алмасу стратегиясын көрсетедi: отын-энергетикалық және материалдық ресурстардың үлкен шығындарын қажет етпейтiн үнемдi машиналарды сатып алу кезiнде.

6. капиталдандыруға немесе құнын арттыруға бағытталған стратегия. Меншiк мүдделерi бойынша алдыңғы қатарда саналады бiр қатар жұмыстарда бұл стратегия. Қайта құрылымдауды жүргiзетiн стратегия, акцияларды қор нарығына орналастыруды, сыртқы инвесторларды тартуды қалайтын кәсiпорындарға тән. Құнның өсуi компанияны оның барлығын немесе бiр бөлiгiн сатуға итермелейдi. Мұндай сатылымдарды ұйымдастыруға дайындық операциясы меншiктi қайта құруға тән [6].

Іске асыру тетігін көрсетуі тиісменшікті трансформациялау стратегиясының тұжырымдамасы: жылжымайтын мүлікке тиісті өзгерістермен қайта құрылымдау, сонымен қатар құрылыс жұмыстарымен кеңейту қосымша, кәсіпорын өндірісіндегі техникалық қайталама жарақтандыруды қажет ететін жабдықтар паркіндегі өзгерістермен. Өзгерістер жоспарының концепциясы салымдық жобаларды әзірлеу кезінде басымдықтардың қандай түрде болуы керек, осы ұсынылған алғышарттардың корпоративтік жоспарлаумен сәйкесті үйлесімділігі, алдағы мақсаттарға ұмтылуда қандай жобалық жиынтығы жүргізілуде анық түсінік берілгені дұрыс.

Салымды немесе тартылатын объектілер жиынтығын қамтуда қосалқы ұзақ мерзімдік салымдық бағдарламада нақтыланатын өзгерістер концепциясы пайдалануға берілген дамуымен байланысты мүліктік жиындардың үдемелілігімен.

Мүліктік жиындарды пайдаланудағы жалпы салалық өзгерістері бойынша меншікті трансформациялау бағдарламасына тән: салымды жобалар мен іс-шаралардың ұзақ уақытқа арналған жоспары.

Нәтижесінде меншікті қайта құрылымдау бағдарламасын әзірлеу кезінде келесі міндеттер шешіліп, нәтижелер айқындалды [7]:

- 1) тиімді және қолжетімді жобаларды таңдау кәсіпорынның стратегиялық мақсаттары мен жай-күйін ескере отырып;
- 2) басымдықтарды айқындау іріктелген жобаларды іске асырудағы;
- 3) жекелеген жобалар арасындағы өзара байланыс уақыт пен ресурстар шығындары бойынша.

Монопроекттер мен мультипроекттерге бөлінген жобалар желісін ұсынады қасиеттерді өзгерту бағдарламасы.

Монопроект кешенге қарағанда қатаң уақытша және қаржылық жоспарда бір реттік, тар пайдаланылуымен ерекшеленеді. Жаңа арнайы әзірлеу жабдықтар мен технологияларды, өндірістік база құру нақты өнім өндіру үшін, қайта құрылымдау өндірістік алаңдарды еңбек жағдайларына қойылатын жаңа талаптармен және т.б.), жоба бойынша басшының нұсқаулығымен бір команданың мамандары жүзеге асырады.

Қорытынды

Ұйымдастыруға қабілетті және технологиялы өзара байланысының жиынтығы мультипроект - бірыңғай алға қойған мақсатты-міндеттерге бағытталған көптеген монопроектілердің (технологиялық қайта жарақтандыру кәсіпорындағы жабдықтың агрегаттық паркін, кәсіпорынды қайта құрылымдау және басқалар бизнес-бірліктер түрінде өз өндірісін көрсете отырып). Көп деңгейлі басқаруға ие мультипроект бүкіл жоба деңгейінде, сондай-ақ оның монопроект деңгейінде жүзеге асырылатын.

Автономды, қосылмалы болып бөлінеді монопроекторлар. Басқа проектілерден іргесін аулақ және жеке, жергілікті орындалады автономды монопроектілер. Байланысты моножобалардың әртүрлі технологиялық және ұйымдастырушылық байланыстары бар және басқа моножобалардың жұмысымен байланысты мерзімдері мен нәтижелері көбінесе басқа жобаларды іске асыруда жатыр. Кейбір жағдайларда көптеген жобаларға біріктіріледі көптеген байланысты жобалар.

Әртүрлі бағдарламалық құралдар жасалды қазіргі уақытта компьютерлік технологиялар негізінде мультипроекттердегі моножобалардың оңтайлы синтезін жүргізуге мүмкіндік беретін.

Жаңа кәсіпорын үшін активтердің қажетті ең төменгі жалпы сомасын анықтау үшін әртүрлі қызмет саласындағы кәсіпорындардың жарғылық қорын (инвестициялық қорлар мен

компаниялар, сақтандыру компаниялары, коммерциялық банктер және басқалары) және ұйымдық-құқықтық формаларын (АҚ, ЖОО) қалыптастыруға еліміздің әрекет ететін заңдарымен бекітілген талаптарды есепке алу керек. Осы кәсіпорындармен алынған қаражаттардың жалпы сомасы заңмен бекітілген жарғылық қордың ең төменгі мөлшерінен төмен болмауы керек.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Жиликов Д.И. Финансово-экономический анализ (предприятие, банк, страховая компания): Учебное пособие [Текст]/ Д.И. Жиликов. – М.: КноРус, 2012. – С. 67.
- 2 Толпегина О.А. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: Учебник для бакалавров [Текст]/ О.А. Толпегина, Н.А. Толпегина. – М.: Юрайт, 2013. – С. 153.
- 3 Иванов И.Н. Экономический анализ деятельности предприятия: Учебник [Текст] / И.Н.Иванов. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. – С. 35.
- 4 Аверина О.И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: Учебник [Текст]/ О.И.Аверина, В.В.Давыдова, Н.И. Лушенкова. – М.: КноРус, 2012. – С. 89.
- 5 Ахметова Г.Т., Габдуллин Н.И., Сисенгалиева Ш.Б., Жамбылова Г.Ж. Методологические вопросы повышения эффективности управления затратами и доходами на предприятий// Вестник Атырауского государственного университета им. Х.Досмухамедова №2 (49) июнь, 2018. – С. 87-92.
- 6 Каурова О.В. Финансово-экономический анализ предприятия: Учебное пособие [Текст]/ О.В. Каурова. – М.: Кно Рус, 2012. – С. 112.
- 7 Войтоловский Н. В. Экономический анализ. Основы теории. Комплексный анализ хозяйственной деятельности организации. – М.:Юрайт, 2010. –с. 507

ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ И РАЗВИТИЯ ИМУЩЕСТВЕННЫХ КОМПЛЕКСОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Стратегические инвестиционные проекты должны в первую очередь включать финансовую поддержку, определяющую состав и структуру источников финансирования. Ведь известно, что основная часть источников финансирования идет по имущественным отношениям. К ним, наряду с собственными, относятся заемные средства и привлеченные источники.

Основной частью программы трансформации собственности является инвестиционный портфель как совокупность инвестиционных проектов, отобранных для реализации на данном предприятии. Остановимся на определении оптимального инвестиционного портфеля. Под оптимальным инвестиционным портфелем понимается совокупность эффективных инвестиционных проектов, обеспечивающих прибыль от инвестиций.

Имущественные преобразования проводятся с реализацией инвестиционных проектов, каждая из которых характеризуется определенным объемом инвестиций. Под инвестициями подразумеваются как денежные средства, вложенные в реализацию проектов, так и другие капиталы.

В ходе написания статьи была представлена программа имущественной реструктуризации, представляющая комплекс мер по структурным, технологическим и организационным изменениям операционных имущественных комплексов и долгосрочный план реализации инвестиционных проектов. Трансформация собственности-целенаправленный процесс по изменению операционного имущественного комплекса (СМК), который приводит к новому качественному состоянию, соответствующему стратегии экономического роста комплексной компании.

Ключевые слова: трансформация собственности, инвестиционный актив, инвестиционная стратегия, монопроект, мультипроект.

WAYS OF MODERNIZATION AND DEVELOPMENT OF ENTERPRISE PROPERTY COMPLEXES

Strategic investment projects should primarily include financial support that determines the composition and structure of funding sources. After all, it is known that the main part of the sources of funding comes from property relations. These, along with their own, include borrowed funds and attracted sources.

The main part of the property transformation program is the investment portfolio as a set of investment projects selected for implementation at this enterprise. Let's focus on determining the optimal investment portfolio. An optimal investment portfolio is a set of effective investment projects that provide a return on investment.

Property transformations are carried out with the implementation of investment projects, each of which is characterized by a certain amount of investment. Investments include both funds invested in the implementation of projects and other capital.

In the course of writing the article, the property restructuring program was presented, which represents a set of measures for structural, technological and organizational changes in operating property complexes and a long-term plan for the implementation of investment projects. Property transformation is a purposeful process of changing the operational property complex (QMS), which leads to a new qualitative state that corresponds to the economic growth strategy of a complex company.

Key words: transformation of ownership, investment asset, investment strategy, monopoint, multiproject.

References

- 1 Jiläkov D.İ. Finansovo-ekonomicheski analiz (predpriatie, bank, strahovaia kompania): Uchebnoe posobie [Teks]/ D.İ. Jiläkov. – M.: KnoRus, 2012. – S. 67.
- 2 Tolpegina O.A. Kompleksnyi ekonomicheski analiz hozäistvennoi deiatelnosti: Uchebnik dlä bakalavrov [Teks]/ O.A. Tolpegina, N.A. Tolpegina. – M.: İurait, 2013. – S. 153.
- 3 İvanov İ.N. Ekonomicheski analiz deiatelnosti predpriatia: Uchebnik [Teks] / İ.N.İvanov. – M.: NİS İNFRA-M, 2013. – S. 35.
- 4 Averina O.İ. Kompleksnyi ekonomicheski analiz hozäistvennoi deiatelnosti: Uchebnik [Teks]/ O.İ.Averina, V.V.Davydova, N.İ. Luşenkova. – M.: KnoRus, 2012. – S. 89.
- 5 Ahmetova G.T., Gabdullin N.İ., Sisengalieva Ş.B., Jambylova G.J. Metodologicheskie voprosy povыşenia effektivnosti upravleniia zatratami i dohodami na predpriatii// Vestnik Atyrauskogo gosudarstvennogo universiteta im. H.Dosmukhamedova №2 (49) iün, 2018. – S. 87-92.
- 6 Kaurova O.V. Finansovo-ekonomicheski analiz predpriatia: Uchebnoe posobie [Teks]/ O.V. Kaurova. – M.: Kno Rus, 2012. – S. 112.
- 7 Voitolovski N.V. Ekonomicheski analiz. Osnovy teorii. Kompleksnyi analiz hozäistvennoi deiatelnosti organizasii. – M.:İurait, 2010. – s. 507

Information about authors:

Samal Aldeshova, Master economic sciences, senior teacher of Finance and Accounting, Kh.Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Student Ave., E-mail: s.aldehova@asu.edu.kz, ORCID 0000-0001-5366-2487

Gulmira Akhmetova, Candidate of economic Sciences, Assoc. prof. Departments Finance and accounting, Kh.Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Student Ave., E-mail: g.akhmetova@asu.edu.kz ORCID 0000-0001-9510-8695

Maiya Baimukhanova, Master economic sciences, senior teacher of Management, Kh.Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Student Ave., E-mail: m.baimuhanova@asu.edu.kz, ORCID 0000-0001-5095-6754

Amangeldy Kulbatyrov, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Almaty Technological University, E-mail: tautens@mail.ru, ORCID 0000-0002-9457-3779